

Vlaams
Parlement

stuk **37** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 29 april 2013 (2012-2013)

Verslag

van het Rekenhof

over de subsidiestromen Toerisme

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken,
Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de heer Jan Durnez

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Stefaan Sintobin, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Marius Meremans, Willy Segers;
mevrouw Patricia De Waele;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Marc Vanden Bussche, mevrouw Khadija Zamouri;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jurgen Vanlerberghe;
mevrouw Lies Jans, de heer Karim Van Overmeire;
de heer Peter Reekmans;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

37 (2010-2011) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

INHOUD

1. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand.....	4
2. Repliek van de heer Raf Carmeliet, eerste auditeur bij het Rekenhof	6
3. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	9
4. Antwoorden van minister Geert Bourgeois en de heer Raf Carmeliet	10

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme besprak op 16 april 2013 het verslag van het Rekenhof over de subsidiestromen Toerisme. Meer bepaald betrof het een opvolgingsbespreking van dit verslag dat op 1 oktober 2010 bij het Vlaams Parlement werd ingediend. De bedoeling van de opvolgingsbespreking is om na te gaan in welke mate de Vlaamse Regering uitvoering heeft gegeven aan de in het verslag vermelde aanbevelingen van het Rekenhof.

1. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Minister *Geert Bourgeois* verklaart dat het Rekenhof in maart 2009 een audit startte over de vier belangrijkste subsidiestromen in het beleidsveld Toerisme. Het gaat om de subsidies 2009 voor evenementen, voor het Kunststedenactieplan, het Kustactieplan en voor de toeristisch-recreatieve projecten. Het rapport was klaar op 28 september 2010 en is op 1 oktober 2010 aan het parlement bezorgd.

Het auditrapport formuleert in totaal 21 aanbevelingen. De voornaamste opmerkingen zijn dat formele regelgeving voor het toekennen van toerismesubsidies ontbreekt en dat de gesubsidieerde projecten weinig geëvalueerd worden. Daarbij gebeurt de evaluatie op niet-gestandaardiseerde wijze. Voorts merkt het Rekenhof op dat de minister zonder motivering beslissingen neemt tegen adviezen in van de administratie en subsidiebedragen, oorspronkelijk door de administratie voorgesteld, verhoogt. Dossiers worden soms rechtstreeks besproken met het kabinet. Dossiers worden soms gunstig beoordeeld zonder budgettaire fundering. In de subsidiedossiers van het Kunststedenactieplan zijn geen financiële verantwoordingsstukken voorgelegd.

Amper een maand nadat hij het ontwerp van rapport van het Rekenhof ontving, antwoordde de minister dat er een regelgevend kader voor het toekennen van toerismesubsidies zou komen. Het rapport is tijdens een actualiteitsdebat op 27 oktober 2010 besproken in het Vlaams Parlement. Daarbij vielen zware woorden als willekeur, favoritisme en zelfs schriftvervalsing, naar de mening van de minister zware overdrijvingen. Besluit van het debat was dat, zoals de minister al eerder in een brief aan het Rekenhof toezegde, er een regelgevend kader komt voor subsidies in het beleidsveld Toerisme.

Wat de opmerkingen over het IVA (intern verzelfstandigd agentschap) betreft, wijst de minister erop dat de Vlaamse Regering reeds in 2009, bij haar aantreden, aankondigde dat het agentschap Toerisme Vlaanderen zou geherstructureerd worden. Het decreet van 8 juli 2011 legt de juridische basis daarvoor. De missie van het nieuwe Toerisme Vlaanderen is gefocust op vier toeristische pijlers, de managementondersteunende diensten maken immers geen deel meer uit van het agentschap. De eerste pijler is gericht op investeren om het toeristisch aanbod aantrekkelijker te maken. Om het agentschap toe te laten de eerste pijler waar te maken, is beslist alle beschikbare instrumenten daartoe – zowel financiële als sensibiliserende – ook bij het agentschap onder te brengen.

Ingevolge de herstructurering van Toerisme Vlaanderen is voorts de uitvoering van de toeristische decreten inzake reisbureaus en logies overgeheveld naar het Departement internationaal Vlaanderen. De uitvoerende diensten zijn ondergebracht bij de managementondersteunende dienst van het Departement Algemeen Regeringsbeleid. Voor de marketing op buitenlandse markten wordt enkel Toerisme Vlaanderen bevoegd, terwijl de provinciaal toeristische diensten de binnenlandse markt voor hun rekening nemen.

Om in een eerste fase uitvoering te geven aan de herstructurering van Toerisme Vlaanderen en een antwoord te geven op de aanbevelingen van het Rekenhof, keurde de Vlaamse Regering op 9 september 2011 de aanpassing goed van het besluit van 2 april 2004 betref-

fende de erkenning en financiële ondersteuning van toeristisch-recreatieve projecten en strategische projecten. Door de aanpassing van het besluit over de toeristisch-recreatieve projecten is de mogelijkheid gecreëerd om de verschillende impulsprogramma's in één besluit te integreren. De diverse subsidie-instrumenten voor Vlaamse macrobestemmingen, met name de Vlaamse Kust, Vlaamse Kunststeden en Groene Regio's, werden op elkaar afgestemd. De aanpassingen werden vertaald in de infobrochures, aanvraagformulieren, beoordelingscriteria.

In het kader van de opmaak van de begroting 2012 werden de subsidiestromen die tot dan beheerd werden door het Departement internationaal Vlaanderen, geïntegreerd in de dotatie van het IVA Toerisme Vlaanderen. Het betreft de volgende kredieten: het impulsprogramma Vlaamse Kust, de ondersteuning van het Kunststedenactieplan, de ondersteuning van evenementen met toeristisch belang en/of internationale uitstraling, de projectgerelateerde subsidies ter bevordering van de toeristische ontwikkeling en de promotie van de Ronde van Vlaanderen. Het besluit van 2 april 2004 betreffende de erkenning en financiële ondersteuning van toeristisch-recreatieve projecten vormde de wettelijke basis voor het toekennen van toeristische subsidies in deze eerste fase.

Op 21 december 2012 hechtte de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring aan het besluit betreffende de toerismesubsidies. Het besluit is geënt op en in overeenstemming met artikel 57 van het Rekendecreet waarbij de Vlaamse Regering wordt gemachtigd tot het vaststellen van de regels voor de toekenning, de terugvordering en de verantwoording van subsidies, de indiening van subsidieaanvragen alsook van de verantwoordingsstukken, het opvragen van gegevens en de vaststelling van de onverenigbaarheden. Een toerismesubsidie kan de vorm aannemen van een algemene werkingssubsidie, een investeringsubsidie of een projectsubsidie.

Het besluit heeft de bedoeling om de doelmatigheid van de subsidiëring in de toeristische sector te verhogen. Zo dient de ondersteuning van toeristische projecten afgetoetst te worden aan enerzijds de beleidsprioriteiten van de Vlaamse Regering zoals die in de beleidsnota Toerisme worden geformuleerd en anderzijds aan het strategisch beleidsplan voor het toerisme in Vlaanderen-Brussel 2020. Om die reden wordt naast een financiële verantwoording ook een inhoudelijke (functionele) verantwoording van de aanwending van de subsidies gegeven vergelijkbaar met de tussentijdse rapporteringen van het Kunststedenactieplan. De minister citeert: "Op het einde van de activiteit dient de begunstigde een verslag in met de inhoudelijke verantwoording. De inhoudelijke verantwoording door de begunstigde en de beoordeling ervan door Toerisme Vlaanderen verlopen volgens de voorwaarden vermeld in artikel 3 en bepaald in de subsidiebeslissing. De financiële verantwoording wordt ingediend na het beëindigen van de activiteit, tenzij het in de subsidiebeslissing anders is bepaald. Ze bestaat uit: een resultatenrekening voor de volledige gesubsidieerde activiteit; de bewijsstukken die betrekking hebben op de te verantwoorden subsidie, uitgezonderd die bewijsstukken die al ingediend zijn ter verantwoording van eerder uitbetaalde schijven. De resultatenrekening moet alle opbrengsten en kosten met betrekking tot de gesubsidieerde activiteit omvatten, ongeacht het werkingsjaar waarin ze werden geboekt. Als voor dezelfde gesubsidieerde activiteit meerdere subsidies door de overheid werden toegekend, worden deze in eenzelfde resultatenrekening over deze activiteit opgenomen."

Het aanvragen, toekennen en verantwoorden van een subsidie gaat gepaard met administratieve lasten voor zowel de ontvanger als de verstrekker. De lastendruk wordt door dit besluit zoveel mogelijk beperkt. Het besluit biedt een antwoord op de aanbevelingen van het Rekenhof en wil de uniformiteit en de rechtszekerheid voor toeristische subsidies bevorderen. Er is voorzien in de mogelijkheid om beroep aan te tekenen bij de minister van Toerisme tegen de niet-ontvankelijkheid van de aanvraag alsook tegen de subsidiebeslissing zelf.

Het besluit bevat de bepalingen over de oproep voor het indienen van een subsidieaanvraag, de wijze waarop subsidies worden aangevraagd, toegekend, aangewend, verantwoord, de algemene werkingssubsidies, de sancties en onverenigbaarheden en de wijze waarop beroep kan worden ingesteld. In uitvoering daarvan is het ministerieel besluit betreffende toerismesubsidies voor het jaar 2013 uitgevaardigd. Het ministerieel besluit bepaalt de geografische afbakening en de specifieke doelstellingen voor de verschillende impulsprogramma's: Vlaamse Kust, Vlaamse Regio's en Vlaamse Kunststeden en Brussel. Voorts legt het de indieningstermijn, het subsidiepercentage en de subsidiabele uitgaven vast, alsook de beoordelingscriteria voor de verschillende impulsprogramma's. Tot slot is er een apart hoofdstuk over de subsidiëring van de opmaak van strategische plannen.

De projecten in het kader van de impulsprogramma's Vlaamse Kunststeden, Brussel en Vlaamse Regio's hebben betrekking op het toeristisch onthaal en de versterking van de positionering of identiteit van Vlaanderen en van de regio of de stad. Projecten met betrekking tot kennis en kwaliteit, het uitvoeren van locatiescans, inrichting gericht op een duidelijke profilering, het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid, de herkenbaarheid en het integreren van nieuwe technologie, komen bij voorrang in aanmerking voor subsidiëring.

De positionerings- en identiteitsversterkende projecten moeten een internationale uitstraling hebben, die past binnen het merkverhaal 'baanbrekend vakmanschap' en nauw aansluiten bij de volgende productlijnen van Toerisme Vlaanderen: de eet-, drink- en tafelcultuur, erfgoed en kunst, mode en design en wiel- en fietscultuur. Binnen de perken van de begrotingskredieten is er maximum een financiële steun van 60% van de kosten die in aanmerking komen voor subsidiëring. Enkel projecten waarvoor de totale kosten die in aanmerking komen voor betoelaging, minimaal 20 000 euro bedragen, komen in aanmerking.

2. Replik van de heer Raf Carmeliet, eerste auditeur bij het Rekenhof

De heer *Raf Carmeliet* zegt dat met brief van 26 februari 2013 de voorzitter van de commissie bevoegd voor Toerisme een nota van de minister bezorgd heeft waarin deze de uitvoering van de aanbevelingen uit de audit systematisch toelicht. De reactie van het Rekenhof op de nota van de minister werd besproken in een overleg met het kabinet van de minister en de administratie op 15 maart 2013. De minister vertrekt in zijn antwoord van de doorgevoerde herstructurering van het intern verzelfstandigd agentschap Toerisme Vlaanderen. Onder andere de subsidiestromen die ten tijde van de audit van het Rekenhof werden beheerd door het Departement internationaal Vlaanderen werden daarbij overgeheveld naar het agentschap Toerisme Vlaanderen. Vervolgens verwijst de minister naar het door de Vlaamse Regering op 21 december 2012 getroffen kaderbesluit toerismesubsidies waardoor voor diezelfde subsidiestromen een uniforme juridische basis werd gecreëerd. Beide aspecten hebben er bijgevolg voor gezorgd dat in grote mate aan de aanbevelingen van het Rekenhof werd tegemoetgekomen. De minister ging vervolgens in zijn antwoord in op alle 21 aanbevelingen uit het verslag van het Rekenhof. Bij de hiernavolgende aanbevelingen wil het Rekenhof een bijkomende reactie formuleren.

Aanbeveling 1

Het Rekenhof kwam in zijn onderzoek tot de conclusie dat de belangrijke toeristische subsidiestromen voldoende strategisch waren ingebed in het beleid van de Vlaamse Regering maar dat de operationele doelstellingen tekortschoten op het vlak van toetsbaarheid. Door de nieuwe kaderregelgeving wordt voor alle toerismesubsidies een reglementaire link gelegd naar het strategisch beleidsplan voor het toerisme in Vlaanderen-Brussel 2020 en naar de beleidsprioriteiten van de beleidsnota Toerisme. Teneinde te kunnen nagaan of doelstellingen daadwerkelijk bereikt zijn, dienen er echter toetsbare of meetbare doelstellingen beschikbaar te zijn. Dit komt neer op het definiëren van impact- of effectindicatoren. In principe is het toerismebeleid gericht op het beïnvloeden van een aantal effectindi-

catoren, bijvoorbeeld het aantal bezoekers, aantal overnachtingen, toeristische bestedingen, de werkgelegenheid. Het Rekenhof gaf in zijn verslag van de audit aan dat het niet eenvoudig is SMART-doelstellingen (Specifiek – Meetbaar – Aanvaardbaar – Realistisch – Tijdgebonden) en bijhorende effectindicatoren voor de subsidie-instrumenten te formuleren, maar dat de operationalisering daar nog te ver van verwijderd bleef. In zekere zin is dat nog steeds het geval. Uit de beleidsdocumenten en beleidsbrieven blijken weinig of geen indicatoren. In het strategisch beleidsplan voor het toerisme in Vlaanderen-Brussel 2020 – door de Vlaamse Regering in juli 2011 geacteerd – is bepaald dat de toeristische actoren de uitvoering van de strategische doelstelling van het plan zullen monitoren aan de hand van een indicatorenset. Dit plan omvat echter geen koppeling van de indicatoren en de subsidie-instrumenten.

Het Rekenhof kan nochtans opnieuw verwijzen naar de doelmatigheidsanalyse van het West-Vlaams Economisch Studiebureau uit 2008 en naar de studie van IDEA-consult uit 2010 waarin een indicatorenset voor toeristisch-recreatieve projecten werd ontwikkeld. Het concludeert dat de toepassing op zich laat wachten. Bij te moeilijk te bepalen effectindicatoren verdient het ook steeds aanbeveling terug te vallen op outputindicatoren, zoals het aantal projecten van een bepaalde categorie, het aantal geopende infokantoren.

Aanbeveling 2

Het Rekenhof stelde in zijn onderzoek van 2009 vast dat er voor de subsidies voor evenementen en voor het Kunststedenactieplan geen reglementair kader voorhanden was. Door het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2012 werd een kaderbesluit betreffende toerismesubsidies getroffen waarbinnen nu ook subsidies voor evenementen en subsidies voor het Kunststedenactieplan kunnen worden toegekend.

Wat het Kustactieplan betreft, wil het Rekenhof op het volgende wijzen. Hoewel het regelgevend kader van het derde Kustactieplan afliep eind 2009 – decretaal vastgelegd in 2000 en in het bijhorende uitvoeringsbesluit – werd het Kustactieplan voor de jaren 2010-2011 de facto verdergezet onder de vorm van subsidies op de begroting van het Departement internationaal Vlaanderen. Er werd een dubbele structuur gecreëerd: een prospectie- en regiegroep enerzijds en een beleidsstuurgroep anderzijds. Voor die jaren werd weliswaar geen regelgevend kader gecreëerd. De prospectie- en regiegroep, met vertegenwoordigers van Toerisme Vlaanderen en van Westtoer, heeft in het voorjaar van 2010 een indicatieve lijst met projecten die in aanmerking komen voor steun uit het impulsprogramma Vlaamse Kust, opgesteld. De prospectie- en regiegroep heeft daartoe met de kustactoren overleg gepleegd. Het Rekenhof stelt vast dat er dus geen algemene oproep tot indiening van projecten werd gelanceerd. Vervolgens heeft de beleidsstuurgroep op 18 juni 2010 de minister over de indicatieve projectenlijst advies verstrekt. De lijst werd op 9 juli 2010 aan de Vlaamse Regering meegedeeld. In een volgende fase onderzoekt de prospectie- en regiegroep administratief de ingediende subsidieaanvragen en verstrekt ook de beleidsstuurgroep vervolgens daarover advies, voorheen aan de minister en nu aan Toerisme Vlaanderen. In die zin is de beleidsstuurgroep enigszins te vergelijken met de jury die voorheen advies verstrekke over de projecten van het derde Kustactieplan.

De dubbele en eerder zware adviesstructuur voor subsidieaanvragen voor het Impulsprogramma Vlaamse Kust werd intussen opgenomen in het regelgevend ministerieel besluit van 18 februari 2013. Voor de andere impulsprogramma's werd vooralsnog geen dergelijke structuur gecreëerd.

Aanbeveling 3

Het Rekenhof stelt vast dat de Vlaamse Regering in het besluit van 21 december 2012 winstvorming met toerismesubsidies expliciet toestaat op voorwaarde dat de winsten die voortvloeien uit de gesubsidieerde activiteit worden geïnvesteerd of geherinvesteerd in de

exploitatie of instandhouding ervan of in andere activiteiten met toeristische doeleinden, zoals nader bepaald in de subsidiebeslissing. Als de subsidieaanvrager dat niet afdoende kan bewijzen, vordert Toerisme Vlaanderen de subsidie al dan niet gedeeltelijk terug. Het Rekenhof acht dit een brede machtiging en vraagt zich af hoe onverwacht hoge winstvorming bij bijvoorbeeld eenmalige evenementen in rekening gebracht kan worden. Voorts is het niet duidelijk in welke mate en over welke tijdspanne Toerisme Vlaanderen controle zal uitoefenen.

Aanbevelingen 4 tot 21

Het Rekenhof kan zich voor deze aanbevelingen aansluiten bij het antwoord van de minister maar wil hierbij de volgende aanmerkingen formuleren. Uit de beleidsdocumenten blijkt geen specifieke onderbouwing voor het afwijkende subsidiepercentage, met name 75% in plaats van 60%, voor subsidieaanvragen voor de maatregel sectorondersteuning voor het impulsprogramma Vlaamse Kust. Die subsidies zijn bedoeld voor kwaliteit en diversiteit van logiesvormen aan de kust. Het is positief dat steeds een maximaal nominaal bedrag zal worden vastgelegd dat aan een activiteit of project kan worden toegekend. Dit vermijdt budgettaire meeruitgaven achteraf, wat voorheen, toen er soms enkel percentages vastgelegd werden, wel het geval was.

Wat de algemene evaluatie van de vier subsidiestromen betreft, verwijst de minister in zijn antwoord naar een impliciete evaluatie die begrepen zit in de jaarlijkse oproepen om subsidieaanvragen in te dienen. De minister geeft verder geen informatie over eventuele evaluatieonderzoeken van de effectiviteit van de subsidiestromen. De minister verwijst ook niet naar de beleidsbrief Toerisme 2011-2012 waarin hij stelt dat hij opdracht gaf tot een evaluatie van het lopende Kunststedenactieplan. Die evaluatie werd in het voorjaar van 2011 opgeleverd. Dat er nog geen omvattende evaluatie is gebeurd, blijkt ook uit het feit dat in het kader van het strategisch beleidsplan voor het toerisme in Vlaanderen-Brussel 2020 een project wordt gepland met de naam ‘Vlaanderen rationaliseert tegen 2014 het hefboomenbeleid en de subsidieregeling die van toepassing (kunnen) zijn binnen het toerisme’. Het project zal worden uitgevoerd door het Departement internationaal Vlaanderen tegen 2014 en verwacht als concreet resultaat ‘een gerationaliseerd subsidiebeleid’.

Wat de derde laatste aanbeveling betreft, stelt het Rekenhof vast dat in het nieuwe besluit van 21 december 2012 geen maximale looptijd van projecten meer is opgenomen zoals dit vroeger wel het geval was. Dit verhoogt de werkzaamheid maar vergt ook degelijke opvolging. Ook de term afschrijvingen is niet meer opgenomen zodat de subsidiëring van investeringen duidelijk wordt gelinkt aan de desbetreffende kaskosten. Wat de behandelingstermijnen betreft, wordt door Toerisme Vlaanderen in de handleidingen van de impulsprogramma’s vooropgesteld dat de subsidiebeslissingen uiterlijk in november van dit jaar zullen worden getroffen. De bepalingen van de handleidingen zijn echter juridisch niet bindend.

Het begrip bestemmingswijziging werd door de minister niet verduidelijkt. De termijn zonder bestemmingswijziging uit het vroegere besluit op de toeristisch-recreatieve projecten van vijftien jaar werd opgeheven en in het nieuwe besluit van 21 december 2012 open gelaten. Een eventuele minimale instandhoudingstermijn wordt nu door Toerisme Vlaanderen vastgelegd in de subsidiebeslissing. In de handleidingen bij de impulsprogramma’s staat dat voor nieuwbouw en werkzaamheden aan infrastructuur een instandhoudingstermijn van minimaal vijf jaar zal gelden en dit voor zowel kleine als grote projecten. Uit de handleidingen bij de impulsprogramma’s kan niet worden afgeleid of de termijn a priori te beschouwen is als een sperperiode voor nieuwe subsidies (zelfs zonder dat de bestemming wijzigt). Er kunnen ook vragen worden gesteld op het vlak van rechtsgelijkheid wanneer Toerisme Vlaanderen de termijn zonder bestemmingswijziging per individuele subsidie-toekenning vrij kan vaststellen.

Besluit

Samengevat stelt het Rekenhof dat aan de aanbevelingen grotendeels werd tegemoetgekomen. De subsidiëring van evenementen, van het Kunststeden- en Kustactieplan werd bij de opmaak van de begroting 2012 volwaardig geïntegreerd in het agentschap Toerisme Vlaanderen. In het kader van deze opvolgingsbespreking heeft het Rekenhof wel geen controle gedaan op de behandeling van concrete subsidiedossiers door de administratie zodat onderhavige commentaar enkel in die hoedanigheid geldt.

3. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

De heer *Marnic De Meulemeester* oordeelt dat de antwoorden van de minister op de opmerkingen van het Rekenhof, zowel in de beleidsbrief 2010-2011 als in zijn aparte antwoord, volstaan. Sinds het rapport van het Rekenhof is er al heel wat veranderd, onder meer de herstructurering van Toerisme Vlaanderen en het beheer van de verschillende subsidie-instrumenten. Door de subsidiestromen onder te brengen bij Toerisme Vlaanderen werd tegemoetgekomen aan de principes van goed bestuur en transparantie. De budgetlijnen van de Vlaamse begroting zijn dat echter niet. In de begroting 2013 werd ongeveer 12 miljoen euro bestemd voor de impulsprogramma's voor de Vlaamse kust, regio's en kunststeden, wat betekent dat de middelen gemakkelijk van het ene naar het andere programma kunnen worden overgedragen. Die techniek werd ook voor andere middelen die Toerisme Vlaanderen beheert, gebruikt. Daardoor is het niet duidelijk hoeveel geld er precies aan marketing besteed wordt. Open Vld denkt dat specifieke dotaties per budgetlijn transparanter zijn, bijvoorbeeld ingedeeld in drie categorieën: marketing, impulsfondsen en Toerisme voor Allen. Wat denkt de vertegenwoordiger van het Rekenhof daarover?

De stroomlijning van de diverse subsidiereglementen in een uniforme beoordelingsprocedure draagt inderdaad bij tot een efficiënter toeristisch beleid. Is er ondertussen een algemene evaluatie van alle subsidiestromen? Zo ja, wat zijn de conclusies? De subsidies van evenementen door verschillende beleidsdomeinen blijven onduidelijk. Het Rekenhof stelt dan ook voor om die subsidies efficiënter te laten verlopen door middelen te centraliseren met een daaraan gekoppelde administratieve ondersteuning. Hoe staat de minister tegenover die opmerking? En welke aanzetten gaf het managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie precies?

Op twee jaar tijd zijn de minister en zijn administratie erin geslaagd om aan de kritiek van het Rekenhof, die niet mals was, te verhelpen, aldus mevrouw *Karin Brouwers*. Maar het is haar nog niet duidelijk hoe de minister het afwijkende subsidiepercentage voor de sectorondersteuning Kust van 75 in plaats van de gebruikelijke 60%, verklaart.

De heer *Stefaan Sintobin* meent zich te herinneren dat hij bij het actualiteitsdebat een genuanceerde uiteenzetting hield. Hij voelt zich dus niet aangesproken door de commentaar van de minister. Dat neemt niet weg dat er wel degelijk problemen waren. Vlaams Belang vindt, samen met het Rekenhof, dat de minister grotendeels de problemen opgelost heeft. Hij besluit met zijn appreciatie uit te drukken voor het werk van het Rekenhof en van de minister.

De heer *Marc Vanden Bussche* vindt de aanbevelingen nog steeds relevant, ook al dateert het rapport van 2009. Hij benadrukt vooral de aanbeveling dat subsidieaanvragen objectief, transparant en op gestandaardiseerde wijze getoetst moeten worden aan de gewogen subsidievoorwaarden om een gelijke behandeling te garanderen. Dat is vooral belangrijk voor diegenen aan wie de subsidies geweigerd worden. Hij herinnert zich subsidiedossiers waarbij de criteria niet vooraf aan de gemeenten werden meegedeeld en waarbij niet gemotiveerd werd waarom werd afgeweken van het advies van Westtoer. Dat het Rekenhof geen enkel dossier getoetst heeft, vindt het lid een hiaat.

Mevrouw *Els Robeyns* ziet de werkwijze waarbij een kritisch rapport leidt tot transparant en efficiënt beleid, als een voorbeeld van goed bestuur. Voor het lid zijn de doelgerichtheid en de controlemogelijkheden van subsidies belangrijk. Om die reden vindt ze naast de financiële ook de inhoudelijke verantwoording belangrijk. Nochtans blijven er nog een paar mankementen. Gaat de minister daarvoor nog bijkomende maatregelen nemen?

De heer *Marius Meremans* ziet een schril contrast tussen deze gedachtewisseling en de harde woorden die vielen tijdens het actualiteitsdebat. Blijkbaar heeft iedereen zijn mening herzien en zit het toerismebeleid op het goede spoor. Ook het Rekenhof ziet dat zo.

4. Antwoorden van minister Geert Bourgeois en de heer Raf Carmeliet

Minister *Geert Bourgeois* wijst erop dat het nieuwe systeem nog maar net in voege is. Het zal op gepaste momenten geëvalueerd worden, maar daar is het nu te vroeg voor. Het systeem heeft het grote voordeel van de transparantie en duidelijkheid. Voorheen had de minister echter meer speelruimte, kon hij meer eigen klemtonen leggen. Nu kunnen projecten die niet passen in de strategische doelstellingen of te klein zijn, ook al zijn ze waardevol, niet meer gesubsidieerd worden. Dat ondervonden bepaalde parlementsleden, ook zij die zich destijds kritisch uitlieten tijdens het actualiteitsdebat, trouwens al zelf. Maar het voordeel is dat de regels vaststaan, objectiveerbaar en voor iedereen duidelijk zijn.

Het Rekenhof vindt dat de impact van de subsidies moet worden gemeten. Dat is onhaalbaar omdat de effecten moeilijk meetbaar zijn maar ook omdat het veel te duur is. Zo was het onderzoek naar de impact van de toeristische lancering van het Museum M op het verblijfstoerisme bijzonder duur. Dergelijk onderzoek per project is niet altijd valabel omdat er heel wat externe factoren spelen, bijvoorbeeld de financiële crisis en het vakantieweer. Er is heel wat geïnvesteerd in nieuwe infrastructuur op de kustlijn zelf, maar het effect ervan meten in de vorige paasvakantie is, gezien het slechte weer, niet mogelijk. In de beleidsbrief probeert de minister het vorige jaar te evalueren, maar toerisme is een langetermijnbeleid. Vlaanderen kan wel goede cijfers voorleggen, ver boven het West-Europese gemiddelde.

De inspanningen in de Vlaamse Ardennen hebben bijvoorbeeld een positief effect op het verblijfstoerisme in de streek. Een gelijkaardige inspanning staat op het programma in Vlaams-Brabant. De invloed van elk afzonderlijk project kan echter moeilijk bepaald worden. Dat neemt niet weg dat de output gemeten wordt met de Tourism Satellite Account-methode van de World Tourism Organisation UNWTO. Vlaanderen hanteert als enige deelstaat die methode, die cijfers geeft over de werkgelegenheid in de sector, het aandeel in het bruto nationaal product. Kortom, volgens de minister zijn de evaluatie in de beleidsbrief en de tussentijdse rapporten van de studiedienst van de Vlaamse Regering de juiste werkwijze.

Ruimere projecten zoals een project voor handelaars aan de kust van UNIZO (Unie van Zelfstandige Ondernemers), komen in aanmerking voor de hogere subsidiegraad van 75%. Volgens het besluit moet het gaan om overkoepelende projecten, niet gericht op één gemeente of één project. Dat de budgetten van Toerisme Vlaanderen niet verdeeld zijn per impulsprogramma, acht de minister zeker in tijden van budgettaire schaarste een goede zaak. Als er op een bepaalde oproep te weinig goede projecten ingediend worden, kan Toerisme Vlaanderen middelen doorschuiven naar andere impulsprogramma's, natuurlijk steeds met respect voor de criteria en de bepalingen van de besluiten. Dat valt onder de autonomie van het agentschap, de minister zal niet tussenbeide komen. Nadien kan gecontroleerd worden hoeveel middelen er aan elk onderdeel besteed worden. Met de nieuwe beleids- en beheerscyclus zullen de gemeenten trouwens op dezelfde soepele wijze hun budget kunnen beheren.

De minister is voorstander van internationale afstemming, zoals het Rekenhof in aanbeveling 17 vraagt. Zo moeten de kunststeden hun grote evenementen vroeg bekendmaken aan Toerisme Vlaanderen zodat de buitenlandkantoren er promotie voor kunnen maken. Zoveel als mogelijk wordt er ook afgestemd met andere beleidsdomeinen, maar de focus blijft natuurlijk toerisme. Met de oprichting van het managementcomité is een eerste stap gezet.

De heer *Raf Carmeliet* zegt dat het instrument van een opvolgingsbespreking werd afgesproken tussen het Rekenhof en het Vlaams Parlement (met name in het protocol van 20 maart 2012) om op een snelle en efficiënte manier na te gaan in hoeverre de aanbevelingen van het Rekenhof werden opgevolgd.

Annick DE RIDDER,
voorzitter

Jan DURNEZ,
verslaggever